

Sygn. akt XXVIII C 1624/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Tomasz Niewiadomski

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z powództwa W. B.

przeciwko (...) Bank (...) AG z siedzibą w W., działający w Polsce przez (...) Bank (...) AG (spółka akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę (symbol 049cf)

wniosku powoda o udzielenie zabezpieczenia

postanawia:

wniosek oddalić.

Sygn. akt XXVIII C 1624/21

UZASADNIENIE

postanowienia z 16 kwietnia 2021 roku

W dniu 13 kwietnia 2021 roku do tut. Sądu wpłynął pozew W. B. o:

- 1.** ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 7 października 2008 roku zawarta przez niego z (...) S.A. Oddział w Polsce, którego następcą prawnym jest pozwany (...) Bank (...) AG, jest nieważna;
- 2.** zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 74 716,51 złotych tytułem zwrotu świadczenia nienależnego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty i
- 3.** zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W pozwie został także zawarty wniosek o udzielenie zabezpieczenia poprzez unormowanie praw i obowiązków stron na czas trwania postępowania poprzez:

- a) wstrzymanie obowiązku dokonywania spłaty rat kredytu przez powoda w wysokości i terminach określonych ww. umową w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia roszczenia do dnia uprawomocnienia się wyroku w sprawie;
- b) zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu ww. umowy w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia roszczenia do dnia uprawomocnienia się wyroku w sprawie;

c) zakazanie pozwanemu przekazywania do Biura (...) S.A., Biura (...) S.A. oraz innych podobnych podmiotów informacji o niedokonywaniu przez powoda spłat rat kredytu w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia roszczenia do dnia uprawomocnienia się wyroku w sprawie;

d) ewentualnie poprzez ustalenie, że raty kredytu będą przez Powoda wpłacane do depozytu sądowego w wysokości i terminach określonych ww. umową w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia roszczenia do dnia uprawomocnienia się wyroku w sprawie.

W uzasadnieniu żądania głównego wskazano, że umowa jest nieważna z uwagi na naruszenie granic swobody umów poprzez wykreowanie stosunku prawnego sprzecznego z naturą (właściwością) stosunku zobowiązaniowego (art. 58 § 1 kc w zw. z art. 353¹ kc). Bank narzucił bowiem sposób ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji wysokości odsetek. Ustalenie ich wysokości wiązało się z koniecznością odwołania się do kursów walut ustalonych przez bank w tabeli kursów. Tymczasem ani umowa, ani inne wzorce umowne stanowiące podstawę ustalenia treści łączącego strony stosunku prawnego, nie określały prawidłowo zasad ustalania tych kursów na potrzeby rozliczenia kredytu. Zdaniem powoda wzorzec umowy zastosowany przez pozwanego zawiera klauzule niedozwolone, które doprowadziły do nieuzasadnionego naruszenia równowagi kontraktowej pomiędzy stronami, bowiem Bank mógł dowolnie ustalać kurs kupna/sprzedaży waluty obcej jednostronnie kształtując wysokość zobowiązania. Ponadto powód wskazał, że nie miał możliwości negocjacji mechanizmu przelutowywania, który to znajdował się w Regulaminie tego kredytu.

Odnosząc się do kwestii posiadania interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia powód podniósł, iż stwierdzenie nieważności umowy przesądzi nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń, rozstrzygnie również w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu - tym bardziej, że raty są cały czas spłacane w obawie przed ewentualną egzekucją. Ponadto interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia zachodzi ze względu na ryzyko, że skala obecnego zjawiska, w obliczu kierowanych roszczeń w sprawach frankowych, spowoduje całkowitą niewypłacalność banku (pozew k. 3 - 26).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek o zabezpieczenie nie jest zasadny i nie zasługuje na uwzględnienie. Należy wskazać, iż zgodnie z art. 730¹ § 1 kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Okoliczności te muszą być spełnione łącznie, zatem brak uprawdopodobnienia którejkolwiek z nich uniemożliwia uwzględnienie wniosku.

Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Instytucja uprawdopodobnienia odnosi się do sytuacji, w których ustawa procesowa nie wymaga ustalenia twierdzeń o faktach przy pomocy dowodów, lecz zadawała się mniejszym stopniem pewności. Uprawdopodobnienie może być przeprowadzone przez sąd przy użyciu środków, które uzna za właściwe, nie wyłączając środków dowodowych. Przy uprawdopodobnieniu nie jest jednak konieczne zachowanie szczególnych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 kpc). Uprawdopodobnienie, w odróżnieniu od dowodu, nie daje zatem pewności co do prawdziwości twierdzenia o istnieniu konkretnego roszczenia, ale sprawia, że twierdzenie to staje się prawdopodobne (vide: postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 lutego 2012 roku, sygn. akt I ACz 270/12; M. Iżykowski: Charakterystyka prawna uprawdopodobnienia w postępowaniu cywilnym, Nowe Prawo 1980, nr 3, str. 71).

Do uprawdopodobnienia twierdzeń w postępowaniu zabezpieczającym odnoszą się ogólne reguły dotyczące uprawdopodobnienia stosowane w postępowaniu cywilnym. Wykazanie prawdopodobieństwa roszczenia może być przeprowadzone za pomocą takich niesformalizowanych środków, jak: pisemne oświadczenia osób trzecich,

nieformalne przesłuchanie stron lub strony bądź świadków, dokumenty itp. Sąd winien mieć jednak na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Z kolei przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę. Ponadto art. 738 kpc określa, iż sąd ma obowiązek rozpoznać wnioski o udzielenie zabezpieczenia w jego granicach, biorąc przy tym za podstawę orzeczenia materiał zebrany w sprawie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należało stwierdzić, iż powód uprawdopodobnił jedynie roszczenie o ustalenie nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do franka szwajcarskiego, zawartej w dniu 7 października 2008 roku pomiędzy nim, a Bankiem (...) S.A. Oddział w Polsce - obecnie (...) (spółka akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W..

Z treści ww. umowy kredytu wynika, że na jej mocy bank udzielił powodowi kredytu w kwocie 110 200 złotych, indeksowanego do kursu franka szwajcarskiego

(§ 2 ust. 1). Zgodnie z postanowieniami tej umowy oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) a szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania znajdowały się w regulaminie stanowiącym integralną część umowy

(§ 3 ust. 3 i § 1 ust. 1). Wypłata kredytu nastąpiła według kursu kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków kredytu (§ 7 ust. 4 Regulaminu). Z kolei raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. (§ 9 ust. 2. 1). W umowie ani Regulaminie nie określono przy tym zasad ustalania kursów waluty indeksacyjnej w tabelach kursowych Banku.

Przywołane wyżej postanowienia umowne dotyczące indeksacji nie odwołują się więc do ustalanych w sposób neutralny kursów franka szwajcarskiego czy jakichś obiektywnych wskaźników, na które żadna ze stron nie ma wpływu. Zasady ustalania kursów zostały w istocie przekazane do uprawnień Pozwanego, nie określając bliżej jasnych kryteriów ustalania ich wysokości.

W orzecnictwie sądów polskich przyjmuje się, że w świetle takich postanowień umownych, bank może jednostronnie i arbitralnie modyfikować wskaźniki, według których obliczana jest wysokość kapitału kredytu (wypłaconej kwoty kredytu) i świadczeń kredytobiorcy (rat kredytowych). Indeksacja kredytu na podstawie przedmiotowej umowy odbywa się w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez pozwanego i to uprawnienie banku do określania wysokości kursów franka szwajcarskiego na gruncie zawartych umów nie doznaje formalnie żadnych określonych ograniczeń. Powszechnie przyjmuje się natomiast, że tego rodzaju klauzule waloryzacyjne stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ kc (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 września 2020 roku, V ACa 143/20, Legalius nr 2493839, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 marca 2020 roku, I ACa 257/19, Legalis nr 2331056), konsekwencją czego jest konieczność uznania umowy za nieważną (podobnie uznał Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, Legalis nr 2277328; Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 674/18, Legalis nr 2288617, w wyroku z 4 września 2020 roku, V ACa 44/19, Legalis nr 2502627, z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 268/19, 2282846; z dnia 23 października 2019 roku, V ACa 567/18, Legalis nr 2271446, z dnia 29 stycznia 2020 roku, I ACa 67/19, Legalis nr 2292747 oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2020 roku, I ACa 635/19, OSA 2020/2/5.). Ich skutkiem jest wyeliminowanie klauzuli indeksacyjnej z umowy, która nie może być zastąpiona innymi przepisami, co w efekcie prowadzi do nieważności umowy.

Zatem na potrzeby rozpoznania wniosku o zabezpieczenie Sąd uznał, iż powodowie uprawdopodobnili swoje roszczenia o ustalenie nieważności ww. umowy. Należy tu mieć na względzie, że uprawdopodobnienie jest łagodniejszym od udowodnienia środkiem procesowym i nie przesądza w żadnym razie o treści ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, dla którego istotne jest udowodnienie dochodzonych roszczeń.

Na potrzeby rozpoznania wniosku o zabezpieczenie Sąd uznał, iż powód uprawdopodobnił swoje roszczenia o ustalenie nieważności ww. umowy. Na marginesie należy wskazać, że uprawdopodobnienie jest łagodniejszym od udowodnienia środkiem procesowym i nie przesądza w żadnym razie o treści ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, dla którego istotne jest udowodnienie dochodzonych roszczeń.

Niemniej jednak powód nie uprawdopodobnił interesu prawnego w udzieleniu wnioskowanego zabezpieczenia co do powyższych roszczeń o ustalenie. Nie wskazał żadnych negatywnych skutków powstałych lub mających powstać w wyniku dokonywania dalszych spłat kredytu, w odniesieniu do swojej sytuacji majątkowej lub osobistej.

Nie uszedł przy tym uwadze Sądu fakt, iż powodowi wpłacono kredyt w kwocie 110 200 złotych, podczas gdy spłacił on dotychczas 46.667,56 złotych tytułem spłaty kapitału i 26.392,47 złotych tytułem spłaty odsetek. Nie spłacił on zatem dotychczas nawet kapitału kredytu a nie ulega wątpliwości, iż na skutek żądanego przez powodów stwierdzenia przez Sąd nieważności ww. umowy kredytu – pozwany będzie miał roszczenie o zwrot jego równowartości (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, sygn. akt III CZP 11/20, Legalis nr 2532281). W ocenie Sądu **dopiero spłata przez kredytobiorcę co najmniej kapitału kredytu pozwala rozważać, czy zachodzi interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego w sprawach dotyczących roszczeń z tytułu umów kredytu denominowanych lub indeksowanych do walut obcych.**

Warto wskazać, iż art. 755 § 2¹ kpc ma charakter wyjątkowy, co uzasadnia ścisłą jego wykładnię i ograniczenie zastosowania do przypadków szczególnie uzasadnionych. Z przepisu tego wynika, że udzielone zabezpieczenie ma być konieczne do odwrócenia szkody grożącej uprawnionym w sytuacji oczekiwania na wyrok rozstrzygający spór, co oznacza, że powinno być ono jedynym dostępnym sposobem neutralizacji owych niekorzystnych skutków na czas trwania procesu. Tymczasem wstrzymanie na czas procesu obowiązku spłaty bieżących rat kredytu nie jest metodą neutralizacji niekorzystnych skutków wiążących się z ewentualną nieważnością umów kredytu, gdy kredytobiorca uzyskał i wykorzystał kwotę udzielonego kredytu, a obecnie go zwraca.

W ocenie Sądu powód nie wskazał ani nie wykazał aby spłaty rat przedmiotowego kredytu w jakikolwiek sposób niekorzystnie rzutowały na realizację celów niniejszego postępowania. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia jest ściśle związany

z osiągnięciem celu postępowania w sprawie. Celem udzielonego zabezpieczenia jest zapewnienie sprawnej i efektywnej egzekucji roszczenia najczęściej pieniężnego, ale również i niepieniężnego. Obawa, że brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie musi być wykazana nie

w płaszczyźnie teoretycznych, hipotetycznych założeń, lecz jako rzeczywiście realne zagrożenie (vide: komentarz do art. 730¹ kpc w: T. Szancilo (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217. Tom II, Warszawa 2019). Osiągnięcie celu postępowania w sprawie w rozumieniu art. 730¹ § 2 kpc wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym.

O istnieniu podstawy zabezpieczenia można więc mówić wtedy, gdy bez zabezpieczenia ochrona prawna udzielona w merytorycznym orzeczeniu w sprawie okaże się niepełna. Powód nie podał natomiast żadnej argumentacji która wyjaśniałaby, w jaki sposób brak zabezpieczenia rzekomo utrudni wykonanie wyroku, który zostanie wydany w przedmiotowej sprawie.

Zdaniem Sądu brak zabezpieczenia we wnioskowany przez Powoda sposób nie uniemożliwi ani nie utrudni celu postępowania, gdyż ewentualny wyrok uwzględniający żądanie o ustalenie nieważności umowy kredytu, spełni swoją rolę niezależnie od tego, czy powód będzie w toku procesu nadal spłacać raty kredytu. Spłaty te nie wywołują bowiem żadnych skutków w sferze legalności umowy (vide: postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 stycznia 2020 roku, sygn. akt VI ACz 1546/19).

Ponadto należy wskazać, że powód nie wykazał żadnych okoliczności, które mogłyby wskazywać na uzasadnione obawy o wypłacalność pozwanego i brak możliwości odzyskania wpłaconych na jego rzecz sum pieniężnych w wykonaniu przedmiotowej umowy. Twierdzenia w tym zakresie, zawarte we wniosku o zabezpieczenie, stanowią jedynie daleka idącą teoretyczną dywagację - ale bez konkretnego odniesienia się do faktycznej sytuacji finansowej pozwanego. Wskazać należy, że w przypadku roszczeń o świadczenia pieniężne obawa co do wykonywania orzeczenia może powstać w związku z tym, że zagrożona jest wypłacalność obowiązanego, w szczególności, gdy nie ma on dostatecznego majątku. Nie chodzi tu o hipotetyczną możliwość utraty płynności finansowej dłużnika, ale o realną obawę, że taki fakt nastąpi. Powód nie wykazał a nawet nie powołał się na żadne fakty wskazujące by pozwany utracił lub miał utracić zdolność do regulowania zobowiązań (np. poprzez wskazanie, że pozwany bank uchyla się przed wykonaniem zapadłego przeciwko niemu wyroku Sądu w sprawie z powództwa strony umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego do waluty obcej). W świetle powyższego nie sposób przyjąć, aby zostało uprawdopodobnione, że kondycja finansowa pozwanego jest na tyle zła, by ten nie był w stanie uregulować zobowiązania wynikającego z prawomocnego orzeczenia sądowego.

Dodatkowo brak było podstaw do udzielenia zabezpieczenia z uwagi na treść art. 731 kpc, zgodnie z którym zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia. Reguła ta wynika z funkcji postępowania zabezpieczającego, którą jest udzielenie ochrony prawnej o tymczasowym charakterze, o innej treści niż ochrona udzielona w postępowaniu rozpoznawczym, co oznacza, że orzeczony sposób zabezpieczenia winien różnić się od treści obowiązku nałożonego na obowiązanego w merytorycznym orzeczeniu.

Odnosząc się natomiast do potencjalnej możliwości wypowiedzenia przedmiotowej umowy oraz zgłoszenie danych powoda do Biura (...) S.A. (i innych rejestrów dłużników) należy wskazać, że zdarzenia te nie będą mieć żadnego wpływu dla kwestii zgodności z prawem przedmiotowej umowy lub niektórych jej postanowień, która przesądzona zostanie w orzeczeniu sądowym. Zwrócić też należy uwagę na niekonsekwencję powoda, który z jednej strony twierdzi, że zawarta przez strony umowa jest nieważna, a z drugiej strony domaga się nałożenia na Bank zakazu jej wypowiedzania. Nie do zaakceptowania jest pogląd zakładający możliwość nałożenia w trybie zabezpieczenia zakazu wypowiedzania umowy, tym bardziej takiej, co do której twierdzi się, że jest nieważna.

Reasumując należy stwierdzić, iż wniosek o zabezpieczenie nie zasługiwał na uwzględnienie z uwagi na brak interesu prawnego powoda i z tych względów Sąd orzekł jak w sentencji.